

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 6ης Οκτωβρίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Άρθρο 267 ΣΛΕΕ — Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου — Ιδιότητα του αιτούντος οργάνου ως δικαστηρίου — Ανεξαρτησία — Δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του αιτούντος οργάνου — Οδηγία 89/665/ΕΟΚ — Άρθρο 2 — Υπεύθυνες για τις διαδικασίες προσφυγής αρχές — Οδηγία 2004/18/ΕΚ — Άρθρα 1, παράγραφος 8, και 52 — Διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων — Έννοια του δημόσιου φορέα — Δημόσιες διοικητικές αρχές — Εμπίπτουν»

Στην υπόθεση C-203/14,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunal Català de Contractes del Sector Públic (Ισπανία) με απόφαση της 25ης Μαρτίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Απριλίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

Consorci Sanitari del Maresme

κατά

Corporació de Salut del Maresme i la Selva,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, Κ. Lenaerts, αντιπρόεδρο, Α. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz, Α. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, C. Vajda και S. Rodin, προέδρους τμήματος, Α. Arabadjiev, Μ. Berger (εισηγήτρια), Ε. Jarašiūnas, C.G. Fernlund, J. L. da Cruz Vilaça και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Jääskinen

γραμματέας: L. Carrasco Marco, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης Μαΐου 2015,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Sampol Pucurull,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον S. Varone, avvocato dello Stato,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους Α. Tokár και D. Loma-Osorio Lerena,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Ιουλίου 2015,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 1, παράγραφος 8, και 52 της οδηγίας 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ L 134, σ. 114).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Consorci Sanitari del Maresme (κοινοπραξίας παροχής υγειονομικών υπηρεσιών της περιφέρειας του Maresme) και της Corporació de Salut del Maresme i la Selva (φορέα υγειονομικών υπηρεσιών των περιφερειών του Maresme και του Selva) σχετικά με απόφαση με την οποία δεν χορηγήθηκε στην κοινοπραξία αυτή άδεια να συμμετάσχει σε ανοικτή διαδικασία διαγωνισμού για την ανάθεση υπηρεσιών μαγνητικού πυρηνικού συντονισμού στα θεραπευτικά κέντρα που τελούν υπό τη διαχείριση της δεύτερης.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 4 της οδηγίας 2004/18 έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν ώστε η τυχόν συμμετοχή ενός οργανισμού δημοσίου δικαίου ως προσφέροντος σε διαδικασία σύναψης δημόσιας συμβάσεως να μην προκαλεί στρέβλωση του ανταγωνισμού έναντι των ιδιωτών που υποβάλλουν προσφορά.»
- 4 Το άρθρο 1, παράγραφος 8, της οδηγίας αυτής ορίζει τα ακόλουθα:

«Ως “εργολήπτης”, “προμηθευτής” και “πάροχος υπηρεσιών” νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή φορέας του δημοσίου, ή κοινοπραξία αυτών των προσώπων ή/και οργανισμών, που προσφέρει αντιστοίχως την εκτέλεση εργασιών ή/και έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών στην αγορά.

Ο όρος “οικονομικός φορέας” καλύπτει ταυτόχρονα τους όρους “εργολήπτης”, “προμηθευτής” και “πάροχος υπηρεσιών” και χρησιμοποιείται μόνο για λόγους απλούστευσης του κειμένου.

[...]»
- 5 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, που επιγράφεται «Αρχές που διέπουν τη σύναψη συμβάσεων», προβλέπει τα εξής:

«Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια.»

- 6 Το άρθρο 52, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/18, με τίτλο «Επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων και πιστοποίηση από οργανισμούς δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μπορούν να καθιερώνουν είτε επίσημους καταλόγους εγκεκριμένων εργολάβων, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών είτε πιστοποίηση από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς πιστοποίησης.

Τα κράτη μέλη προσαρμύζουν τις προϋποθέσεις εγγραφής στους καταλόγους αυτούς, καθώς και εκείνες που αφορούν την έκδοση πιστοποιητικών από τους οργανισμούς πιστοποίησης, στο άρθρο 45, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, σημεία α' έως δ' και ζ', στο άρθρο 46, στο άρθρο 47, παράγραφοι 1, 4 και 5, και στο άρθρο 48, παράγραφοι 1, 2, 5 και 6, στο άρθρο 49 και, ενδεχομένως, στο άρθρο 50.

[...]

5. Για την εγγραφή των οικονομικών φορέων άλλων κρατών μελών σε επίσημο κατάλογο ή για την πιστοποίησή τους από τους οργανισμούς που αναφέρονται στην παράγραφο 1, δεν είναι δυνατόν να ζητούνται άλλες αποδείξεις και δηλώσεις εκτός από εκείνες που ζητούνται από τους οικονομικούς φορείς που είναι υπήκοοι του οικείου κράτους και, εν πάση περιπτώσει, όχι άλλες από τις προβλεπόμενες στα άρθρα 45 έως 49 και, ενδεχομένως, το άρθρο 50.

Εντούτοις, η εν λόγω εγγραφή ή πιστοποίηση δεν μπορεί να επιβάλλεται στους οικονομικούς φορείς των άλλων κρατών μελών για τη συμμετοχή τους σε δημόσια σύμβαση. Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν τα ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη. Οι αναθέτουσες αρχές αποδέχονται επίσης και άλλα ισοδύναμα αποδεικτικά μέσα.

6. Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να ζητούν, ανά πάσα στιγμή, την εγγραφή τους σε επίσημο κατάλογο ή την έκδοση του πιστοποιητικού. Πρέπει να ενημερώνονται σε ένα ευλόγως σύντομο χρονικό διάστημα για την απόφαση της αρχής που συντάσσει τον κατάλογο ή του αρμόδιου οργανισμού πιστοποίησης.

[...]

- 7 Το άρθρο 2 της οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της συνάψεως συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων (ΕΕ L 395, σ. 33), όπως έχει τροποποιηθεί από την οδηγία 2007/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2007 (ΕΕ L 335, σ. 31, στο εξής: οδηγία 89/665), προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα μέτρα που λαμβάνονται όσον αφορά τις διαδικασίες προσφυγής που ορίζει το άρθρο 1 να προβλέπουν τις αναγκαίες εξουσίες προκειμένου:

- α) να λαμβάνονται, το συντομότερο δυνατόν και με τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, προσωρινά μέτρα για να επανορθωθεί η εικαζόμενη παράβαση ή να αποτραπεί η περαιτέρω ζημία των θιγομένων συμφερόντων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων που αναστέλλουν ή επιτρέπουν την αναστολή της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης ή της εκτέλεσης οιασδήποτε απόφασης λαμβάνουν οι αναθέτουσες αρχές·
- β) να ακυρώ[ν]ουν ή να διασφαλί[ζ]ουν την ακύρωση των παράνομων αποφάσεων, και ιδίως να καταργούν τις τεχνικές, οικονομικές και χρηματοδοτικές προδιαγραφές που εισάγουν διακρίσεις και περιλαμβάνονται στα έγγραφα με τα οποία καλούνται οι ενδιαφερόμενοι να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό, στις συγγραφές υποχρεώσεων ή σε οποιοδήποτε άλλο έγγραφο που έχει σχέση με τη διαδικασία σύναψης της συγκεκριμένης σύμβασης·

γ) να επιδικάζουν αποζημίωση στα ζημιωθέντα από την παράβαση πρόσωπα.

2. Οι εξουσίες που προβλέπονται με την παράγραφο 1 και με τα άρθρα 2δ και 2ε μπορούν να ανατίθενται σε ξεχωριστά όργανα υπεύθυνα για διαφορετικές πτυχές των διαδικασιών προσφυγής.

[...]

9. Όταν τα υπεύθυνα για τις διαδικασίες προσφυγής όργανα δεν είναι δικαστικά, οι αποφάσεις τους πρέπει πάντα να αιτιολογούνται γραπτώς. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει επίσης να θεσπίζονται διατάξεις που να εγγυώνται την ύπαρξη διαδικασιών με τις οποίες κάθε μέτρο του οργάνου προσφυγής που εικάζεται ότι είναι παράνομο, ή κάθε εικαζόμενη παράλειψή του κατά την άσκηση των εξουσιών που του έχουν ανατεθεί, να μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο δικαστικής προσφυγής ή προσφυγής ενώπιον άλλου οργάνου, το οποίο θεωρείται δικαιοδοτικό κατά την έννοια του άρθρου [267 ΣΛΕΕ] και είναι ανεξάρτητο και από την αναθέτουσα αρχή και από το όργανο προσφυγής.

Ο διορισμός και η λήξη της θητείας των μελών του ανεξαρτήτου αυτού οργάνου πρέπει να υπόκειται στους ίδιους όρους οι οποίοι εφαρμόζονται στους δικαστές όσον αφορά την υπεύθυνη για το διορισμό τους αρχή, τη διάρκεια της θητείας τους, και την ανάκλησή τους. Τουλάχιστον ο πρόεδρος του ανεξαρτήτου οργάνου πρέπει να έχει ίδια νομικά και επαγγελματικά προσόντα με τους δικαστές. Το ανεξάρτητο όργανο λαμβάνει τις αποφάσεις του μετά τη διεξαγωγή διαδικασίας κατ' αντιμωλίαν, οι δε αποφάσεις αυτές έχουν, με τα μέσα που καθορίζει κάθε κράτος μέλος, δεσμευτικά νομικά αποτελέσματα.»

Το ισπανικό δίκαιο

8 Κατά το άρθρο 40, παράγραφοι 1 και 6, του βασιλικού νομοθετικού διατάγματος 3/2011, περί κωδικοποίησης του νόμου περί δημοσίων συμβάσεων (Real Decreto Legislativo 3/2011 por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley de Contratos del Sector Público), της 14ης Νοεμβρίου 2011 (στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 3/2011), η άσκηση της ειδικής προσφυγής στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων πριν από την άσκηση ένδικης διοικητικής προσφυγής είναι προαιρετική.

9 Το άρθρο 62 του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος, που επιγράφεται «Προϋπόθεση ικανότητας προς σύναψη συμβάσεως», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Για τη σύναψη συμβάσεων με τον δημόσιο τομέα, οι επιχειρηματίες οφείλουν να πιστοποιήσουν ότι πληρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις οικονομικής, χρηματοοικονομικής, επαγγελματικής ή τεχνικής επάρκειας, όπως αυτές καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή. Η προϋπόθεση αυτή αντικαθίσταται από αυτήν της κατατάξεως, οσάκις αυτή απαιτείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον παρόντα νόμο.

2. Οι ελάχιστες προϋποθέσεις ικανότητας τις οποίες οφείλει να πληροί ο επιχειρηματίας και τα έγγραφα που απαιτούνται προς πιστοποίησή τους αναφέρονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού και διευκρινίζονται στη συγγραφή υποχρεώσεων. Οι προϋποθέσεις πρέπει να έχουν σχέση με το αντικείμενο της σύμβασεως και να είναι ανάλογες προς αυτό.»

10 Το άρθρο 65 του νομοθετικού διατάγματος 3/2011, που επιγράφεται «Υποχρέωση κατατάξεως», ορίζει τα εξής:

«1. Για τη σύναψη με δημόσιες διοικητικές αρχές συμβάσεων των οποίων η εκτιμώμενη αξία ισούται προς ή υπερβαίνει τις 350 000 ευρώ, ή συμβάσεων υπηρεσιών των οποίων η εκτιμώμενη αξία ισούται προς ή υπερβαίνει τις 120 000 ευρώ, ο επιχειρηματίας πρέπει να έχει καταταγεί δεόντως. [...]

[...]

5. Οι φορείς του δημόσιου τομέα που δεν έχουν την ιδιότητα της δημόσιας διοικητικής αρχής μπορούν να ζητούν από τους υποβάλλοντες προσφορά συγκεκριμένη κατάταξη προς εξακρίβωση των προϋποθέσεων ικανότητας που απαιτούνται για τη σύναψη της αντίστοιχης δημόσιας συμβάσεως.»

- 11 Το άρθρο 8 του διατάγματος 221/2013 της Generalitat de Catalunya, της 3ης Σεπτεμβρίου 2013, περί της ιδρύσεως, οργανώσεως και λειτουργίας του Tribunal Català de Contractes del Sector Públic (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya αριθ. 6454, της 5ης Σεπτεμβρίου 2013), που επιγράφεται «Προσωπικό καθεστώς», ορίζει τα ακόλουθα:

«Το προσωπικό καθεστώς των μελών του Tribunal Català de Contractes del Sector Públic είναι το εξής:

1. Τα μέλη του Tribunal Català de Contractes del Sector Públic υπόκεινται στο περί ασυμβιβάστου καθεστώς των υψηλόβαθμων στελεχών της δημοσίας διοικήσεως της Generalitat.

[...]

4. Τα μέλη του Tribunal Català de Contractes del Sector Públic είναι μόνιμα, μπορούν ωστόσο να παυθούν ή να ανακληθούν στις εξής περιπτώσεις:

- θανάτου του μέλους·
- λήξεως της θητείας χωρίς ανανέωση·
- παραιτήσεως [...]
- απώλειας της ιδιότητας του δημοσίου υπαλλήλου·
- σοβαρής παραβάσεως των υποχρεώσεων·
- ανικανότητας προς άσκηση των καθηκόντων
- [...]
- απώλειας της ιθαγένειας.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 12 Η Consorci Sanitari del Maresme υπέβαλε υποψηφιότητα σε ανοικτό διαγωνισμό για την ανάθεση συμβάσεως υπηρεσιών μαγνητικού πυρηνικού συντονισμού στα θεραπευτικά κέντρα που τελούν υπό τη διαχείριση του φορέως υγειονομικών υπηρεσιών των περιφερειών του Maresme και του Selva. Οι συγγραφές υποχρεώσεων του διαγωνισμού αυτού επέβαλλαν στους διαγωνιζομένους την υποχρέωση να αποδείξουν την ικανότητα συνάψεως της συμβάσεως προσκομίζοντας το λεγόμενο «πιστοποιητικό επιχειρηματικής κατατάξεως».
- 13 Η επιτροπή αξιολογήσεως, κατά το άνοιγμα των προσφορών, διαπίστωσε ότι η Consorci Sanitari del Maresme δεν είχε υποβάλει το απαιτούμενο πιστοποιητικό και της ζήτησε να το προσκομίσει. Η Consorci Sanitari del Maresme δεν προσκόμισε το πιστοποιητικό αυτό, αλλά υπέβαλε δήλωση με την οποία δεσμευόταν να χρησιμοποιήσει πόρους προερχόμενους από εμπορική εταιρία, καθώς και δήλωση πιστοποιούσα την ιδιότητά της ως φορέα του Δημοσίου. Υπό τις συνθήκες αυτές, στις

28 Νοεμβρίου 2013, ο αναθέτων φορέας κοινοποίησε στην Consorci Sanitari del Maresme τον αποκλεισμό της από τη διαδικασία με την αιτιολογία ότι δεν είχαν θεραπευθεί δεόντως και εμπροθέσμως τα ελαττώματα που διαπιστώθηκαν στα υποβληθέντα έγγραφα.

- 14 Στις 10 Δεκεμβρίου 2013, η Consorci Sanitari del Maresme άσκησε ειδική προσφυγή στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων ενώπιον του αιτούντος οργάνου κατά της αναθέτουσας αρχής. Υποστηρίζει ότι, λόγω της ιδιότητά της ως δημόσιας διοικητικής αρχής, η προϋπόθεση της επιχειρηματικής κατάταξως δεν είχε εφαρμογή έναντι αυτής. Ζήτησε, αφενός, να της επιτραπεί να συμμετάσχει στην επίμαχη διαδικασία διαγωνισμού και, αφετέρου, την αναστολή της διαδικασίας αυτής.
- 15 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunal Català de Contractes del Sector Públic αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Πρέπει να θεωρηθεί ότι, κατά την οδηγία 2004, οι δημόσιες διοικητικές αρχές συνιστούν φορείς του δημόσιου τομέα;
 - 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, πρέπει να θεωρηθεί ότι, κατά την [...] οδηγία 2004/18, οι δημόσιες διοικητικές αρχές συνιστούν οικονομικούς φορείς και, ως εκ τούτου, μπορούν να μετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς;
 - 3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, πρέπει να θεωρηθεί ότι, κατά την [...] οδηγία 2004/18, μπορεί και πρέπει να επιτρέπεται στις δημόσιες διοικητικές αρχές η εγγραφή τους σε δημόσιους καταλόγους εγκεκριμένων εργοληπτών, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών ή η πιστοποίησή τους από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς πιστοποίησης, ήτοι η εγγραφή στο κατά το ισπανικό δίκαιο καλούμενο σύστημα επιχειρηματικής κατατάξεως;
 - 4) Συνιστά το νομοθετικό διάταγμα 3/2011 μη ορθή μεταφορά της οδηγίας 2004/18 στην ισπανική έννομη τάξη, και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, πρέπει να θεωρηθεί ότι ο Ισπανός νομοθέτης περιόρισε με τα άρθρα 62 και 65 του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος την πρόσβαση των δημοσίων διοικητικών αρχών στα μητρώα επιχειρηματικής κατατάξεως;
 - 5) Σε περίπτωση που οι δημόσιες διοικητικές αρχές μπορούν μεν να μετάσχουν σε διαγωνισμούς, δεν τους επιτρέπεται όμως η επιχειρηματική κατάταξη —σύμφωνα με την οδηγία 2004/18—, με τι είδους μέσα μπορούν να πιστοποιούν την ικανότητά τους να συνάψουν τη σύμβαση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

- 16 Προτού δοθεί απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα, πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον το Δικαστήριο έχει αρμοδιότητα να απαντήσει σ' αυτά.
- 17 Προκειμένου, πρώτον, για την ιδιότητα του αιτούντος οργάνου ως «δικαστηρίου», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, ζήτημα που εμπίπτει αποκλειστικά στο δίκαιο της Ένωσης, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ένα σύνολο στοιχείων, όπως η ίδρυση του οργάνου αυτού διά νόμου, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Vaassen-Göbbels, 61/65, EU:C:1966:39, καθώς και Umweltanwalt von Kärnten, C-205/08, EU:C:2009:767, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Πρέπει, συνεπώς, να παρατηρηθεί ότι, έστω και αν, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, το Tribunal Català de Contractes del Sector Públic θεωρείται, στο ισπανικό δίκαιο, ως διοικητικό όργανο, αυτό καθαυτό το εν λόγω γεγονός δεν ασκεί καθοριστική επιρροή στο πλαίσιο της εκτιμήσεως αυτής.

- 18 Όσον αφορά, καταρχάς, τα κριτήρια που άπτονται της δια νόμου ιδρύσεως του αιτούντος οργάνου, της μονιμότητάς του, του κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρα της διαδικασίας καθώς και της εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογής κανόνων δικαίου, ο φάκελος που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο δεν περιέχει κανένα στοιχείο ικανό να θέσει υπό αμφισβήτηση τον χαρακτήρα του Tribunal Català de Contractes del Sector Públic ως δικαστηρίου κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 19 Περαιτέρω, όσον αφορά το κριτήριο της ανεξαρτησίας, από τον φάκελο που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι το Tribunal Català de Contractes del Sector Públic έχει την ιδιότητα τρίτου έναντι της αρχής που έχει εκδώσει την προσβαλλόμενη με την προσφυγή της κύριας δίκης απόφαση (βλ. αποφάσεις Corbiau, C-24/92, EU:C:1993:118, σκέψη 15, και Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, σκέψη 49). Στο πλαίσιο αυτό, φαίνεται ότι το Tribunal ασκεί τα καθήκοντά του εντελώς αυτόνομα, χωρίς να υπόκειται ιεραρχικώς στον οποιονδήποτε και χωρίς να λαμβάνει εντολές ή οδηγίες οποιασδήποτε προελεύσεως (βλ. απόφαση Torresi, C-58/13 και C-59/13, EU:C:2014:2088, σκέψη 22), οπότε προστατεύεται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξάρτητη κρίση των μελών του (αποφάσεις Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, σκέψη 51, και TDC, C-222/13, EU:2014:2265, σκέψη 30).
- 20 Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι το Tribunal ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη αντικειμενικότητα και αμεροληψία ως προς τους διαδίκους και τα αντιμαχόμενα συμφέροντά τους σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς. Εξάλλου, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 4, του διατάγματος 221/2013 της Generalitat de Catalunya, τα μέλη του οργάνου αυτού απολαύουν ισοβιότητας και δεν μπορούν να παυθούν παρά μόνο για τους λόγους που απαριθμούνται ρητώς στη διάταξη αυτή (βλ. αποφάσεις Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, σκέψεις 52 και 53, και TDC, C-222/13, EU:2014:2265, σκέψεις 31 και 32).
- 21 Το αιτούν όργανο πληροί, συνεπώς, το κριτήριο της ανεξαρτησίας
- 22 Όσον αφορά, τέλος, τον δεσμευτικό χαρακτήρα της δικαιοδοσίας του αιτούντος οργάνου, υπό την έννοια της σχετικής με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ νομολογίας του Δικαστηρίου, πρέπει, ασφαλώς, να παρατηρηθεί ότι η αρμοδιότητα του αιτούντος οργάνου, δυνάμει του άρθρου 40, παράγραφος 6, του νομοθετικού διατάγματος 3/2011, έχει προαιρετικό χαρακτήρα. Έτσι, ο προσφεύγων για ζήτημα απότομο του τομέα των δημοσίων συμβάσεων μπορεί να επιλέξει μεταξύ της ειδικής προσφυγής ενώπιον του αιτούντος οργάνου και της διοικητικής ένδικης προσφυγής.
- 23 Ωστόσο, πρέπει συναφώς να υπομνησθεί, αφενός, ότι οι αποφάσεις του αιτούντος οργάνου, του οποίου η αρμοδιότητα δεν εξαρτάται από τη συμφωνία των διαδίκων, είναι δεσμευτικές γι' αυτούς (βλ. διάταξη Merck Canada, C-555/13, EU:C:2014:92, σκέψη 18 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και απόφαση Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta, C-377/13, EU:C:2014:1754, σκέψη 28).
- 24 Αφετέρου, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Ισπανική Κυβέρνηση διευκρίνισε ότι, στην πράξη, οι διαγωνιζόμενοι στις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων δεν κάνουν συνήθως χρήση της δυνατότητάς τους να ασκήσουν απευθείας ένδικη διοικητική προσφυγή, χωρίς να έχουν προηγουμένως ασκήσει ενώπιον του Tribunal Català de Contractes del Sector Públic την ειδική προσφυγή που αποτελεί το αντικείμενο της κύριας δίκης. Ουσιαστικά, τα διοικητικά δικαστήρια επεμβαίνουν, συνεπώς, κατά κανόνα ως δευτεροβάθμια δικαστήρια, οπότε εναπόκειται καταρχάς στο αιτούν όργανο να μεριμνά, στην αυτόνομη περιφέρεια της Καταλωνίας, για την τήρηση του δικαίου της Ένωσης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων.
- 25 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunal Català de Contractes del Sector Públic πληροί και το κριτήριο του δεσμευτικού χαρακτήρα της δικαιοδοσίας του.

- 26 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του νομικού καθεστώτος των εθνικών οργάνων που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 9, της οδηγίας 89/665, και τα οποία είναι αρμόδια να επιλαμβάνονται των προσφυγών στον τομέα της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων, έχει επιβεβαιώσει τον χαρακτήρα του «δικαστηρίου» ως προς πλείστα άλλα ουσιαστικά συγκρίσιμα εθνικά όργανα (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Dorsch Consult, C-54/96, EU:C:1997:413, σκέψεις 22 έως 38· Köllensperger και Atzwanger, C-103/97, EU:C:1999:52, σκέψεις 16 έως 25, καθώς και Bundesdruckerei, C-549/13, EU:C:2014:2235, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 27 Ως εκ τούτου, το Tribunal Català de Contractes del Sector Públic έχει την ιδιότητα του «δικαστηρίου» κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 28 Δεύτερον, η Ισπανική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι η υποχρέωση «κατατάξεως» την οποία επιβάλλει το ισπανικό δίκαιο δεν έχει εφαρμογή στις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στα άλλα κράτη μέλη πλην του Βασιλείου της Ισπανίας. Συνεπώς, τα προδικαστικά ερωτήματα είναι αμιγώς εσωτερικού χαρακτήρα και η επίλυση των συναφών ζητημάτων δεν απαιτεί ούτε την εφαρμογή ούτε την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης.
- 29 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο δεν είναι, καταρχήν, αρμόδιο να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα όταν είναι πρόδηλο ότι η διάταξη του δικαίου της Ένωσης την οποία του ζητείται να ερμηνεύσει δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής (αποφάσεις Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, C-139/12, EU:C:2014:174, σκέψη 41, καθώς και Wojciechowski, C-408/14, EU:C:2015:591, σκέψη· βλ. επίσης διατάξεις Parva Investitionna Banka κ.λπ., C-488/13, EU:C:2014:2191, σκέψη 26, καθώς και De Bellis κ.λπ., C-246/14, EU:C:2014:2291, σκέψη 14).
- 30 Ωστόσο, το γεγονός ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη υποχρέωση κατατάξεως δεν ισχύει για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη άλλα από το Βασίλειο της Ισπανίας δεν ασκεί επιρροή ως προς την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι κανένα στοιχείο των οδηγιών 89/665 και 2004/18 δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι η δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων τους εξαρτάται από το κατά πόσον υφίσταται ουσιαστική σχέση με την ελεύθερη κυκλοφορία μεταξύ των κρατών μελών. Πράγματι, οι εν λόγω οδηγίες δεν εξαρτούν την υπαγωγή των διαδικασιών συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων στις διατάξεις τους από καμία προϋπόθεση σχετική με την ιθαγένεια ή τον τόπο εγκαταστάσεως των διαγωνιζομένων (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση Μηχανική, C-213/07, EU:C:2008:731, σκέψη 29).
- 31 Βάσει όλων των προεκτεθέντων, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να απαντήσει στα υποβληθέντα ερωτήματα.

Επί του πρώτου και του δεύτερου ερωτήματος

- 32 Με το πρώτο και το δεύτερο ερώτημά του, που πρέπει να εξεταστούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 1, παράγραφος 8, της οδηγίας 2004/18 έχει την έννοια ότι ο όρος «οικονομικός φορέας» του δεύτερου εδαφίου της διατάξεως αυτής καλύπτει και τις δημόσιες διοικητικές αρχές και αν οι αρχές αυτές μπορούν να συμμετέχουν, υπό την ιδιότητά τους αυτή, σε δημόσιους διαγωνισμούς.
- 33 Συναφώς, από την αιτιολογική σκέψη 4 της οδηγίας 2004/18, η οποία αναφέρεται ρητώς στη δυνατότητα των «οργανισμ[ών] δημοσίου δικαίου να συμμετέχουν ως προσφέροντες σε διαδικασία συνάψεως δημοσίας συμβάσεως, καθώς και από το άρθρο 1, παράγραφος 8, της εν λόγω οδηγίας, που αναγνωρίζει ρητώς την ιδιότητα του «οικονομικού φορέα» σε κάθε «φορέα του δημοσίου», προκύπτει ότι η οδηγία 2004/18 δεν αποκλείει τη συμμετοχή των δημοσίων διοικητικών αρχών στους διαγωνισμούς.

- 34 Εξάλλου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι δικαίωμα υποβολής προσφοράς ή καταθέσεως αιτήσεως συμμετοχής έχει κάθε πρόσωπο ή φορέας που, βάσει των όρων που θέτει η προκήρυξη του διαγωνισμού, φρονεί ότι διαθέτει την απαιτούμενη ικανότητα προς εκτέλεση της συγκεκριμένης συμβάσεως, απευθείας ή μέσω υπεργολαβίας, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος —δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου— που τον διέπει και ανεξαρτήτως του αν δραστηριοποιείται στην αγορά επί συστηματικής βάσεως ή μόνον ευκαιριακά, ή αν επιδοτείται από κρατικούς πόρους ή όχι (βλ. αποφάσεις CoNISMa, C-305/08, EU:C:2009:807, σκέψη 42, καθώς και, υπό το πνεύμα αυτό, Data Medical Service, C-568/13, EU:C:2014:2466, σκέψη 35).
- 35 Αν και στο μέτρο που σε ορισμένους φορείς έχει παρασχεθεί η δυνατότητα να προσφέρουν στην αγορά υπηρεσίες έναντι αμοιβής, έστω και ευκαιριακά, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να απαγορεύσουν στους φορείς αυτούς να συμμετέχουν σε διαδικασίες συνάψεως δημόσιων συμβάσεων με αντικείμενο την παροχή αυτών των υπηρεσιών [βλ., υπό το πνεύμα αυτό, αποφάσεις CoNISMa, C-305/08, EU:C:2009:807, σκέψεις 47 έως 49· Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce κ.λπ., C-159/11, EU:C:2012:817, σκέψη 27· βλ. επίσης, υπό το πνεύμα αυτό, όσον αφορά τις αντίστοιχες διατάξεις της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1), απόφαση Data Medical Service, C-568/13, EU:C:2014:2466, σκέψη 36].
- 36 Κατά συνέπεια, στο πρώτο και το δεύτερο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 8, της οδηγίας 2004/18 έχει την έννοια ότι ο όρος «οικονομικός φορέας» του δευτέρου εδαφίου της διατάξεως αυτής καλύπτει και τις δημόσιες διοικητικές αρχές, οι οποίες μπορούν, συνεπώς, να συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς αν και στο μέτρο που τους έχει παρασχεθεί η δυνατότητα να προσφέρουν σε ορισμένη αγορά υπηρεσίες έναντι αμοιβής.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 37 Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 52 της οδηγίας 2004/18 έχει την έννοια ότι οι εθνικές δημόσιες διοικητικές αρχές μπορούν να εγγραφούν σε επίσημους εθνικούς καταλόγους των εγκεκριμένων εργοληπτών, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών ή να πιστοποιηθούν από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς πιστοποίησης.
- 38 Όσον αφορά τα κράτη μέλη που έχουν επιλέξει να καθιερώσουν είτε επίσημους καταλόγους εγκεκριμένων εργοληπτών, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών είτε πιστοποίηση από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς πιστοποίησης, πρέπει να παρατηρηθεί ότι ναι μεν, μεταξύ άλλων, το άρθρο 52, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 2004/18 θεσπίζει ορισμένες απαιτήσεις όσον αφορά τον καθορισμό των προϋποθέσεων για την εγγραφή στους καταλόγους αυτούς ή για την εν λόγω πιστοποίηση, η οδηγία όμως αυτή δεν καθορίζει ούτε κατά πόσον οι δημόσιοι φορείς μπορούν να εγγραφούν στους συναφείς επίσημους καταλόγους ή να τύχουν αυτής της πιστοποίησης ούτε αν η εγγραφή ή η πιστοποίηση είναι ή δεν είναι υποχρεωτική.
- 39 Πάντως, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει, κατ' ουσίαν, από τη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, οι δημόσιοι φορείς στους οποίους, βάσει του εθνικού δικαίου, έχει επιτραπεί να πραγματοποιούν τις εργασίες, να προσφέρουν τα προϊόντα ή να παρέχουν τις υπηρεσίες που αφορά η συγκεκριμένη προκήρυξη διαγωνισμού έχουν επίσης το δικαίωμα να συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς.
- 40 Όμως, εθνική νομοθεσία η οποία θα απαγόρευε στις δημόσιες διοικητικές αρχές στις οποίες έχει επιτραπεί να πραγματοποιούν, ως οικονομικοί φορείς, τις εργασίες, να προσφέρουν τα προϊόντα ή να παρέχουν τις υπηρεσίες που αφορά η προκήρυξη του διαγωνισμού την εγγραφή στους εν λόγω καταλόγους ή την εν λόγω πιστοποίηση, επιφυλάσσοντας παράλληλα το δικαίωμα συμμετοχής σε διαγωνισμό στους λοιπούς οικονομικούς φορείς που είναι εγγεγραμμένοι στους καταλόγους αυτούς ή

τους οποίους έχει χορηγηθεί τέτοια πιστοποίηση, θα στερούσε το δικαίωμα των εν λόγω δημοσίων διοικητικών αρχών να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό από κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα και δεν θα μπορούσε, συνεπώς, να θεωρηθεί ότι συνάδει προς το δίκαιο της Ένωσης.

- 41 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο τρίτο ερώτημα προσέχει η απάντηση ότι το άρθρο 52 της οδηγίας 2004/18 έχει την έννοια ότι, έστω και αν θεσπίζει ορισμένες απαιτήσεις όσον αφορά τον καθορισμό των προϋποθέσεων για την εγγραφή των οικονομικών φορέων στους επίσημους εθνικούς καταλόγους αυτούς ή για την πιστοποίηση, δεν καθορίζει κατά τρόπο εξαντλητικό τις προϋποθέσεις εγγραφής των οικονομικών αυτών φορέων στους επίσημους εθνικούς καταλόγους ή τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορούν να τύχουν πιστοποιήσεως, καθώς και τα συναφή δικαιώματα και τις συναφείς υποχρεώσεις των δημοσίων φορέων. Εν πάση περιπτώσει, η οδηγία 2004/18 έχει την έννοια ότι αντιβαίνει σ' αυτήν εθνική νομοθεσία δυνάμει της οποίας, αφενός, οι εθνικές δημόσιες διοικητικές αρχές στις οποίες έχει επιτραπεί να πραγματοποιούν τις εργασίες, να προσφέρουν τα προϊόντα ή να παρέχουν τις υπηρεσίες που αφορά η προκήρυξη του διαγωνισμού δεν μπορούν να εγγραφούν στους καταλόγους αυτούς ή δεν μπορούν να τύχουν της πιστοποίησης αυτής, ενώ, αφετέρου, επιφυλάσσεται το δικαίωμα συμμετοχής στον διαγωνισμό μόνο στους λοιπούς οικονομικούς φορείς που περιλαμβάνονται στους εν λόγω καταλόγους ή διαθέτουν την εν λόγω πιστοποίηση.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 42 Με το τέταρτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το νομοθετικό διάταγμα 3/2011 μετέφερε ορθώς την οδηγία 2004/18 στο ισπανικό δίκαιο και αν, ενδεχομένως, ο Ισπανός νομοθέτης περιόρισε, με τα άρθρα 62 και 65 του νομοθετικού αυτού διατάγματος, την πρόσβαση των δημοσίων διοικητικών αρχών στα μητρώα επιχειρηματικής κατατάξεως.
- 43 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να αποφαινεται, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, επί του συμβατού εθνικής νομοθεσίας με το δίκαιο της Ένωσης ούτε να ερμηνεύει εθνικές νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Ascafor και Asidac, C-484/10, EU:C:2012:113, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 44 Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να απαντήσει στο τέταρτο ερώτημα.

Επί του πέμπτου ερωτήματος

- 45 Με το πέμπτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, σε περίπτωση που οι δημόσιες διοικητικές αρχές μπορούν μεν να συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς, δεν μπορούν όμως να εγγραφούν στον επίσημο κατάλογο των εγκεκριμένων οικονομικών φορέων ή να τύχουν πιστοποιήσεως από οργανισμό πιστοποιήσεως, με ποια μέσα μπορούν να πιστοποιούν την ικανότητά τους προς σύναψη μιας συγκεκριμένης συμβάσεως σύμφωνα με την οδηγία 2004/18.
- 46 Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο περιορίζεται να ζητήσει, σε περίπτωση που το ισπανικό δίκαιο ερμηνευθεί κατά τρόπο σύμφωνο προς το δίκαιο της Ένωσης, ερμηνεία της οδηγίας 2004/18 γενικώς, χωρίς να διευκρινίζει αν και, ενδεχομένως, για ποιον λόγο το ισπανικό δίκαιο δεν θα μπορούσε να ερμηνευθεί κατά τρόπο συνάδοντα προς το δίκαιο της Ένωσης. Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο δεν αναφέρει συγκεκριμένες διατάξεις αυτής της οδηγίας των οποίων η ερμηνεία από το Δικαστήριο θα του ήταν απαραίτητη προκειμένου να αποφανθεί επί της διαφοράς που του έχει υποβληθεί.
- 47 Κατά συνέπεια, το ερώτημα αυτό δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 94, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, κατά το οποίο η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να εκθέτει τους λόγους που οδήγησαν το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει ερωτήματα ως προς την

ερμηνεία ή το κύρος ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης καθώς και την κατά τη γνώμη του σχέση μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας στη διαφορά της κύριας δίκης εθνικής νομοθεσίας.

48 Υπό τις συνθήκες αυτές, το πέμπτο ερώτημα πρέπει να κριθεί απαράδεκτο.

Επί των δικαστικών εξόδων

49 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτόντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 1, παράγραφος 8, της οδηγίας 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, έχει την έννοια ότι ο όρος «οικονομικός φορέας» του δευτέρου εδαφίου της διατάξεως αυτής καλύπτει και τις δημόσιες διοικητικές αρχές, οι οποίες μπορούν, συνεπώς, να συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς αν και στο μέτρο που τους έχει παρασχεθεί η δυνατότητα να προσφέρουν σε ορισμένη αγορά υπηρεσίες έναντι αμοιβής.
- 2) Το άρθρο 52 της οδηγίας 2004/18 έχει την έννοια ότι, έστω και αν θεσπίζει ορισμένες απαιτήσεις όσον αφορά τον καθορισμό των προϋποθέσεων για την εγγραφή των οικονομικών φορέων στους επίσημους εθνικούς καταλόγους αυτούς ή για την πιστοποίηση, δεν καθορίζει κατά τρόπο εξαντλητικό τις προϋποθέσεις εγγραφής των οικονομικών αυτών φορέων στους επίσημους εθνικούς καταλόγους ή τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορούν να τύχουν πιστοποιήσεως, καθώς και τα συναφή δικαιώματα και τις συναφείς υποχρεώσεις των δημοσίων φορέων. Εν πάση περιπτώσει, η οδηγία 2004/18 έχει την έννοια ότι αντιβαίνει σ' αυτήν εθνική νομοθεσία δυνάμει της οποίας, αφενός, οι εθνικές δημόσιες διοικητικές αρχές στις οποίες έχει επιτραπεί να πραγματοποιούν τις εργασίες, να προσφέρουν τα προϊόντα ή να παρέχουν τις υπηρεσίες που αφορά η προκήρυξη του διαγωνισμού δεν μπορούν να εγγραφούν στους καταλόγους αυτούς ή δεν μπορούν να τύχουν της πιστοποίησεως αυτής, ενώ, αφετέρου, επιφυλάσσεται το δικαίωμα συμμετοχής στον διαγωνισμό μόνο στους λοιπούς οικονομικούς φορείς που περιλαμβάνονται στους εν λόγω καταλόγους ή διαθέτουν την εν λόγω πιστοποίηση.

(υπογραφές)